EHLİBEYT

Ev halkı anlamına gelen (11/73; 28/12; 33/33) bu tabir Kur'an-ı Kerim'de Hz. Muhammed'in ev halkı anlamında da kullanılmaktadır. (33/33)

Hz. Peygamber'in ev halkı anlamında Ehlibeyt deyiminin de biri geniş, biri dar olmak üzre iki çerçevesi vardır. Geniş anlamda Ehlibeyt, Hz. Peygamberin bütün ev halkını, hatta ev halkına yakın kişileri de içerir. Nitekim bir İranlı olan Selman Fârisî (ölm. 36/656) için Hz. Peygamber: "O bizim Ehlibeytimizdendir" buyuruyor.

İslam geleneği, geniş anlamda Ehlibeyt'ten Hz. Peygamber'in hanımlarıyla Hz. Ali-Hz. Fâtıma ailesini anlamaktadır. Bu anlamda Ehlibeyt deyiminin geçtiği ayet, Ahzâb suresinin 33. ayetidir:

"Allah sizden kiri gidermek ve sizi tertemiz yapmak ister ey Ehlibeyt!"

Dar anlamda Ehlibeyt ise, İslam bilginlerinin ortak kabullerine göre şu dört kişiden oluşur: Hz. Ali, Fâtıma, oğulları Hasan ve Hüseyin. Hadis kaynaklarının Peygamberimizin hanımlarından Ümmü Seleme'ye ve sahabî Üsame bin Zeyd'e dayandırdıkları beyanlara göre, Hz. Peygamber bu dört kişiyi elbisesiyle sararak: "Benim ehlibeytim bunlardır." demiş ve onlara dua etmiştir. Bu dört kişiye, elbise altına alınan yakınlar anlamında Âli Aba ve Ehlü'l-Kisâ (Elbise altına alınanlar) da denir.

Müfessir Hamdi Yazır'ın da belirttiği gibi, "Ahzâb suresinin 33. ayetinden sadece Peygamber hanımlarını anlamak tefsir ilmi kuralları ve Arap dilinin yapısı bakımından mümkün değildir. Çünkü ayet Ehlibeyt'e hitap ederken erkek zamiri olan 'küm' kelimesini kullanmıştır. Bu özellik Ehlibeyt'in içinde erkeklerin de bulunduğunu ve kadınların bu kavram içine Arap dilinde 'tağlib' (erkek zamirin kadınlan da içermesi) denen kural gereği girebileceklerini göstermektedir."

Kaldı ki Hz. Peygamber'in bu ayeti fiilen yorumlayışı karşısında Eblibeyt'i, Peygamber hanımlarıyla sınırlamak asla savunulamaz.

Hz. Muhammed'in ehlibeytini ifade için, 'yakın akraba' anlamındaki 'kurbâ' sözcüğü de kullanılır. Bu kullanımın temel ayeti, Şûra suresinin 23. ayetidir. 'Kurbâ' kelimesi Kur'an-ı Kerim'de 16 yerde geçmekte ve hepsinde yakın akraba anlamında kullanılmaktadır. (Örnek olarak bk. 2/83, 177; 4/8, 36; 8/41; 30/38; 59/7) Kur'an, Şûra 23. ayette, Hz. Peygamber'in yakın akrabasını kurbâ kelimesiyle anmakta ve inananlardan, Hz. Peygamber'in tebliğ hizmetlerine karşılık onun Ehlibeyt'ine sevgi ve saygı istemektedir. Şöyle deniyor:

•'Ey peygamberim, de ki, 'Ben bu tebliğ hizmetime karşılık yakın akrabama sevgi ve saygıdan başka hiçbir ücret/karşılık istemiyorum."

Burada bir hususa, daha doğrusu bir saptırmaya dikkat çekmek gerekmektedir: İslam mesajını Hz. Peygamber'in ölümünden hemen sonra yozlaştıran ve bu yozlaştırmaya engel gördüğü peygamber torunlarını zehirleyerek ve boyunlarını vurarak ortadan kaldıran Emevî zihniyeti ve onun şuurlu veya şuursuz avukatlığını yapanlar az önce verdiğimiz ayetteki kurbâ deyimini 'Allah'a yakınlık' (!) diye mânâlandırabilmişlerdir. Güya bu deyim takva ile aynı anlamda imiş. Bu tam bir saptırma ve Ehlibeyt'in Kur'an tarafından tespit edilmiş haklarına tecavüzdür. On altı yerde geçen kurbâ kelimesinin 15 yerde yakın akraba anlamında ve sadece Şûra 23. ayette takva mânâsında olduğunu gösteren hangi Kur'ansal veya filolojik kanıt vardır? Doğrusu şu ki, böyle bir delilin varlığı bir yana, tam aksine, bütün deliller bu kelimenin özellikle bu ayette Ehlibeyt mânâsında olduğu merkezindedir. Buna takva anlamı vermek ya bir Ehlibeyt nefretinin yahut da böyle bir nefrete âlet olmuş gafletin belirtisidir.

Kimliklerini Kur'an ve hadis ışığında tespit ettiğimiz bu Ehlibeyt'tir ki Kur'an, Peygamberimizin tebligatına karşılık, onlara sevgi ve saygıyı emretmektedir. Kur'an'da ilk surede yer alan ve her Müslümanın günde beş vakit kıldığı namazda okunması emredilen: **"Bizi** doğru yola ilet, kendilerine bağışta bulunduklarının yoluna..." ayetindeki 'bağışta bulunulanlar' Hasan el-Basri, Ebû Âliye vs. gibi bazı ilk ve büyük müfessirlere göre, Son Peygamber, Ehlibeyt ve seçkin sahabîlerdir.